

Konsumægsproduktion - Stordriftsfordele	Ansvarlig	ARO og MICHAELVN
	Oprettet	15-12-2014
Projekt: 5216 Effektiv formidling af økonomiske analyser	Side	1 af 3

Konsumægsproduktion – Stordriftsfordele

Indledning

Formålet med analysen er at undersøge, om der eksisterer stordriftsfordele inden for produktionen af konsumæg. Konsumægsproduktionen inddeles i de fire hovedtyper, skrabeæg, buræg, frilandsæg og økologisk ægproduktion. I denne analyse vil der grundet begrænset mængde af data være fokus på buræg og økologisk ægproduktion.

På baggrund af den datamængde og datatype, der bruges i analysen, vil der blive analyseret ud fra vægtede gennemsnit mellem de to grupper, der hhv. vurderes til at være store produktioner og små produktioner. Denne fremgangsmåde vil ikke tage højde for ydre faktorer eller samvariationen af faktorer inden for den enkelte produktion. Resultaterne vil derfor ikke nødvendigvis kunne tilskrives effekten af stordrift, men mere give et beskrivende billede af forskellene mellem små og store bedrifter i 2013.

Data

Fra begyndelsen var ønsket at anvende data fra driftsgrensanalyser af ægproduktion til analysen. Imidlertid var der relativt få regnskaber med driftsgrensanalyser blandt ægproducenter, hvorfor der blev taget udgangspunkt i bedrifternes samlede regnskab (virksomhedsdata).

Der er dog to problemer, når der gøres brug af virksomhedsdata i analysen.

Det første problem er, at regnskabet så ikke er opdelt på bedriftens driftsgrene, og ofte indeholder bedriften udover ægproduktionen også markbrug og opdrætsdrift. Da vi ikke er interesseret i disse andre driftsgrene, og da omkostninger ofte ikke er delt ud på driftsgrene, men er samlet i en post, skal der foretages en skønsmæssig fordeling. Dette gælder f.eks. energi og arbejdsomkostninger. Derfor anvendes forskellige fordelingsnøgler til fordeling af specifikke omkostninger. Disse fordelingsnøgler bygger på normfordelinger udarbejdet af eksperter og på den enkelte ægproducent's tidsfordeling mellem de forskellige aktiviteter på bedriften.

Det er i særlig grad besætninger med tilhørende opdræt, der forstyrrer fordelingen mellem bruttoudbytte pr. høne og stykomkostninger pr. høne, da foder til opdræt bliver registreret sammen med foder til de æglæggende høns.

Der er især taget højde for opdræt i datasættet, idet det antages, at denne produktionsgren "går i nul" og de posterede indtægter modregnes derfor i udgifterne efter en anvendt fordelingsnøgle. Denne antagelse kan dog ses som særlig urimelig for de økologiske ægproducenter, da der kan være en gevinst i økologisk opdræt. Derudover opstår der et problem, da vi i Ø90 ikke direkte opsamler, om den enkelte producent har opdræt eller ej. Ved producenterne vurderes der derfor kvalitativt fra posten "indkøb af hønniker", om denne kan betegnes som havende opdræt eller ej. For at få regnskaber med så "ren" en produktion af æg som muligt, sættes der nogle udvælgelseskriterier for at blive medtaget i analysen. Disse kriterier dækker bl.a. over, at konsumæg skal være den hovedproduktion, som er registreret i databasen, der skal produceres mindst 5000 årshøns, og der må ikke være svin på bedriften.

Det andet problem er, at selv om regnskaber uden driftsgrensanalyser anvendes, er antallet af regnskaber for producenter med konsumæg fortsat begrænset i Økonomidatabasen. Når data også skal opdeles i de fire produktionstyper, forstærkes dette problem, hvilket gør, at resultaterne er behæftet med en vis usikkerhed. Særlig slemt er problemet for producenter med frilandshøns, da der her ikke var tilstrækkelig data til at udføre analysen. Derfor indgår frilandsæg ikke i analysen.

Resultater

I analysen er grænsen for, hvornår en producent af buræg og økologiske æg anses for at kunne opnå stordriftsfordele, fastsat, så den for buræg er producenter med over 60.000 årshøner, og for økologiske æg er det producenter med over 12.000 årshøner.

Buræg

Tabel 1 viser resultaterne for burægs producenter. Resultaterne bygger på 9 producenter og grænsen for stordrift er som nævnt ved de 60.000 årshøner.

Tabel 1: Buræg		9 producenter	
Resultater pr. årshøne	<60.000	>=60.000	
Bruttoudbytte	142,70	146,19	
Stykomkostninger foder	-103,06	-98,62	
Stykomkostninger andet	-5,54	-3,91	
Stykomkostninger samlet	-108,60	-102,52	
Dækningsbidrag	34,10	43,67	
Kontante kapacitetsomk	-24,69	-19,16	
Andre kapacitetsomk	-14,59	-12,91	
Total kapacitetsomk	-39,28	-32,07	
Resultat primær drift/årshøne	-5,17	11,60	
Finansomk. (3.5% af aktivmasse)	-7,98	-5,71	
Driftsresultat	-13,16	5,89	

Tabelen viser, at det er en fordel at være stor, da driftsresultatet pr. årshøne er 19 kr. større end for de små producenter.

Det er særligt på foderomkostninger og de kontante kapacitetsomkostninger, herunder udgifter til energi og løn, at forskellen tydeligt slår igennem.

I forbindelse med resultaterne er det vigtigt at påpege, at det i analysen ikke har været muligt at tage højde for ydre faktorer og samvariation. Hvorvidt forskellene i tallene kan knyttes til stordriftsfordele eller andre forhold, er således ikke afklaret. Umiddelbart er der stordriftsfordele ved buræg, når grænsen sættes ved 60.000 høns. Der er forskelle i såvel dækningsbidrag som kapacitetsomkostninger, men i hvilken grad det skyldes bedre produktionsforhold, management, indkøbsfordele eller noget helt andet, ved vi ikke.

Økologiske æg

I tabel 2 vises resultaterne for de økologiske ægproducenter. Analysen består af i alt 17 producenter, hvor dem med over 12.000 årshøns kategoriseres som værende store.

Tabel 2: Økologiske æg		17 producenter
Resultater pr. årshøne	<12.000	>=12.000
Bruttoudbytte	279,58	277,92
<i>Stykomkostninger foder</i>	-174,95	-164,59
<i>Stykomkostninger andet</i>	-8,48	-7,01
Stykomkostninger samlet	-183,43	-171,60
Daekningsbidrag	96,14	106,32
<i>Kontante kapacitetsomk</i>	-45,23	-44,95
<i>Andre kapacitetsomk</i>	-19,21	-26,88
Total kapacitetsomk	-64,43	-71,83
Resultat primær drift/årshøne	31,71	34,49
Finansomk. (3.5% af aktivmasse)	-10,41	-16,92
Driftsresultat	21,30	17,57

Modsat resultaterne for buræg viser tabel 2 ikke en klar stordriftsfordel for økologisk ægproduktion. Hvis man går ned i tallene, ses det dog, at der er en forskel på 10 kr. pr. årshøne i foderomkostninger til fordel for de store producenter. Dette tyder altså på, at der måske er en fordel i udnyttelse af foder eller evt. fordel i prisen på indkøbt foder, hvis man kan købe i større mængder. Overskuddet ved de lavere omkostninger for foder bliver dog modregnet ved større "andre kapacitetsomkostninger", der bl.a. dækker over afskrivninger, og ved højere finansieringsomkostninger. Det tyder på, at det kræver en højere investering i staldanlæg m.v. at opnå stordrift ved økologisk ægproduktion. Denne investering kan muligvis være tilknyttet reglerne på området, om at der maksimalt må gå 3000 høner pr. flok ved økologisk ægproduktion.

Konklusion og opsamlende bemærkninger

Samlet set tyder det på, at der særligt inden for foderomkostninger er en gevinst at hente ved stordrift for konsumægproducenter. Dette kan som tidligere nævnt være på grund af, at producenten opnår en bedre pris ved indkøb af større mængder foder eller, at de får en højere udnyttelse af foderet. Hvor denne gevinst ved produktion af buræg kan ses på bundlinjen, er dette ikke tilfældet ved produktion af økologiske æg.

Ved økologi er det vigtigt at være opmærksom på, at grænsen for at blive betragtet som stor er på 12.000 årshøns mod 60.000 ved buræg. Det kan sættes spørgsmålstejn ved, om det rent praktisk er muligt at se de reelle stordriftsfordele, når bedrifterne har omkring 15-30.000 høns.

Som anført i dataafsnittet er der behov for et større datamateriale for at kunne lave en tilbundsående analyse af stordriftsfordele for ægproducenter.